

Петро Чегорка — зоолог, природоохоронець, краєзнавець, дослідник природи Подніпров'я

Ігор Загороднюк

Національний науково-природничий музей НАН України (Київ)
e-mail: zozzag@ukr.net; orcid: 0000-0002-0523-133X

ZAGORODNIUK, I. Petro Chehorka, a zoologist, conservationist, local historian, researcher of the nature of the Dnipro region. — An essay about one of the most inspired naturalists of Dnipropetrovsk region, who conducts detailed research at the verge of faunal studies and environmental assessment of territories. Thanks to these activities and research, conferences of the Walch Readings are held, their proceedings and the magazine 'Sviata Sprava' about the nature of the Middle Dnipro Region are published. Additionally, environmental activities are developed within the framework of the public association 'Orlan.' Petro Chehorka's previous mammalogical studies were mainly related to ungulates, whereas more recently he has focused on all rare species of the regional fauna.

Біографічні деталі

Чегорка Петро Тимофійович народився 4 лютого 1957 р. на Дніпропетровщині. Вищу освіту здобув у Дніпропетровському державному університеті, спеціалізувався по кафедрі зоології, випуск 1979 р. Після навчання тривалий час працював у заповідниках Молдови, зокрема в Кодрах (публікації звідси 1084–1990 рр.). З часу незалежності України та організації Дніпровсько-Орільського природного заповідника (1991 р.) — його науковий співробітник, а певний час — заступник директора ДОПЗ з наукової роботи.

Брав і бере участь у роботі низки громадських організацій та об'єднань Дніпропетровщини природоохоронного спрямування, зокрема об'єднання «Орлан». Наразі працює старшим науковим співробітником Лабораторії тваринництва в Інституті зернових культур НААН України (м. Дніпро).

Рис. 1. Петро Чегорка. Фото з вітальної статті на сайті «Новини Дніпра», 04.02.2021.

Ключові доробки в галузі теріології

Дослідник приділяє увагу питанням екології та охорони фауни. Як учасник Теріологічних шкіл, починаючи з першої (Рахів, 1994), був серед активних учасників круглих столів та серед авторів перших видань циклу «Праці Теріологічної школи». Серед праць того часу особливо відома стаття «Сучасний стан фауни кажанів Дніпропетровщини» (Булахов & Чегорка 1998).

Значний досвід роботи з ссавцями, надто з копитними, дослідником накопичено при роботі в природних заповідниках «Кодри» (Молдова) та «Дніпровсько-Орільський» (Україна, Дніпропетровщина). Серед праць того періоду — дослідження з екології копитних (Чегорка 1984) та інтродукованої популяції асканійських «маралів», що є гібридами низки підвидів і видів. У статті «Акустична діагностика оленів благородних, що населяють заповідник Кодри» (рос.) (Никольський & Чегорка 1985) показано, що через 20 років після інтродукції в популяції є самці з елафоїдним та мараловим типами реву. Подальші дослідження були спрямовані на аналіз явища гібридизації оленів, зокрема шляхетного і японського (плямистого) (Чегорка 1990).

У поточному статусі наукового співробітника лабораторії тваринництва Інституту зернових культур НААН України його увагу привертають теми, що мають історичну складову або й тематику, близьку до ревайлдингу. Серед таких праць — «Свинарство Наддніпрянщини в кінці ХІХ та на початку ХХ століття» (Халак & Чегорка 2015), «Особливості формування кормової поведінки у телиць української м'ясної породи» (Козир *et al.* 2014).

Окрім того, Петро Чегорка веде природоохоронну роботу, в якій незмінно представлена зоологічна компонента, у т. ч. й відомості про теріофауну. Так, в обґрунтуванні ідеї створення НПП «Приорільський» згадано про 51 вид ссавців, у т. ч. комахоїдні — 7, кажани — 9, зайцеподібні — 1, гризуни — 20, хижі — 11, парнопалі — 3 (Барановський *et al.* 2013). Детальна інформація про види ссавців наведена в обґрунтуванні природоохоронної цінності Рибальського кар'єру, що на околиці Дніпра (Чегорка *et al.* 2020).

Профіль П. Чегорки в Google Academy (без праць «заповідного» періоду роботи): https://scholar.google.com.ua/citations?user=JJ_aDPQAAAAJ

Чесноти, захоплення, суспільна робота, відзнаки

Значну увагу в своїх дослідженнях, окрім ссавців, дослідник приділяє птахам, чому присвячено чимало його публікацій. У цьому є ключі ним організовано й цикл зоологічних (переважно орнітологічних) конференцій під загальною назвою «Вальхівські читання», присвячені пам'яті відомого зоолога Бориса Вальха¹. Петро Тимофійович є упорядником та видавцем відповідних збірників наукових праць (три випуски — 2007, 2010 та 2017 рр.). Звіт про ІІІ Вальхівські читання є на вебсайті «Пороги» (<https://bit.ly/3trgCpa>).

¹ Про Бориса Вальха у цьому збірнику є окремий нарис.

Як краєзнавець Петро Чегорка є головним редактором часопису «Свята справа ХХІ» — одного з найкращих краєзнавчих видань України, що видається з 1997 р. Окрім того, дослідник є головою правління Еколого-туристичного об'єднання «Орлан», діяльність якого відома як за акціями та проєктами, так і публікаціями про зміст і підсумки його роботи, зокрема в царині заповідання долини річки Оріль та створення нових природно-заповідних територій та об'єктів, серед яких — НПП «Приорільський».

У 2001 р. разом з В. Манюком та обласним еколого-натуралістичним центром започаткував природоохоронну акцію «Балки Придніпров'я очима дітей». Петро Тимофійович є також автором багатьох природоохоронних матеріалів у місцевій пресі¹. Йому належить і видання «Він був поетом лісу» з нагоди 110-річчя професора Олександра Бельгарда.

Література

- Барановский, Б. О., В. В. Манюк, В. В. Дем'янов, П. Т. Чегорка, Ю. І. Грицан. 2013. Сучасний екологічний стан басейну річки Оріль у контексті створення НПП «Приорільський». *Вісник Дніпропетровського державного аграрного університету*, № 2: 55–60. <https://bit.ly/3DaAsbT>
- Булахов, В. Л., П. Т. Чегорка. 1998. Сучасний стан фауни кажанів Дніпропетровщини. *Європейська ніч кажанів '98 в Україні*. Київ, 100–104.
- Козир В. С., О. В. Денисюк, П. Т. Чегорка. 2014. Особливості формування кормової поведінки у телиць української м'ясної породи. *Бюлетень Інституту сільського господарства степової зони*, № 6: 150–153.
- Никольский, А. А., П. Т. Чегорка. 1985. Акустическая диагностика благородных оленей (*Cervus elaphus*), населяющих заповедник «Кодры». *Зоологический журнал*, **64** (12): 1886–1891.
- Халак, В. І., П. Т. Чегорка. 2015. Свинарство Наддніпрянщини в кінці ХІХ–на початку ХХ століття. *Бюлетень Інституту сільського господарства степової зони*, № 9: 143–147.
- Чегорка, П. Т. 1984. К экологии копытных. *Природа заповедника «Кодры»*. Штинца, Кишинев, 75–87.
- Чегорка, П. 1990. Благородный и пятнистый олени: проблемы гибридизации. *Охота и охотничье хозяйство*, № 11: 18–20.
- Чегорка, П. Т., В. В. Манюк, В. В. Сижко, В. М. Колесник. 2020. Біорізноманіття Рибальського кар'єру і шляхи його збагачення. *Моніторинг та охорона біорізноманіття в Україні*. Київ, 473–489. (Серія: Conservation Biology in Ukraine; Вип. 16, Т. 3). <https://bit.ly/3im8GPT>

ЗАГОРОДНЮК, І. Петро Чегорка — зоолог, природоохоронець, краєзнавець, дослідник природи Подніпров'я. — Нарис про одного з найбільш натхнених природознавців Дніпропетровщини, який веде детальні дослідження на межі вивчення фауни та природоохоронної оцінки територій. Завдяки цим активностям і дослідженням проводяться конференції циклу «Вальхівські читання», видаються їх праці та часопис «Свята справа» про природу Подніпров'я, розвивається природоохоронна активність у рамках діяльності громадського об'єднання «Орлан». Давні теріологічні дослідження П. Чегорки були пов'язані переважно з копитними, пізніше — з усім раритетним сегментом регіональної фауни.

---

¹ І з яскравими назвами, як-от: «кар'єр особливої уваги», «не зникніть вибалки і виярки» тощо.